

373.2:37.015.311(082)

Ф 79

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЗАСОБАМИ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Кривий Ріг

11–12 жовтня 2012 року

3. *Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: [навчально-методичний посібник / за ред. Тарасенко Г. С.]. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 320 с.*
4. *Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку : [навч.-метод. навчання / авт. упор. Алла Петрівна Бурова]. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 256 с.*
5. *Психолого-педагогический словарь / сост. Рапацевич Е. С. – Минск : «Современное слово», 2006. – 928 с.*
6. *Туриніна О. Л. Психологія творчості : [навч. посіб.] / Олена Леонтіївна Туриніна.— К. : МАУП, 2007. – 160 с.*

Сутягинова К. Є.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ У ПЕРЕДШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Проблема наступності між дошкільною та початковою ланками освіти й сьогодні залишається актуальною. Проблема пошуку ефективного здійснення наступності дошкільної та початкової освіти була і є в центрі уваги психолого-педагогічної науки і практики. Забезпечення наступності між дошкільням та школою – спільне завдання вихователів, учителів, батьків, здійснювати яке вони мають у тісному тандемі, враховуючи педагогічний вплив одне одного й висуваючи до дітей єдині вимоги. «Відповідно до чинного законодавства та нормативно-правових документів саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка певною мірою має забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти» [1, с. 4].

Поняття «наступність у навчанні» вперше отримало теоретичне обґрунтування в працях Е.Баллера, Г.Ісаєнка, ставши згодом предметом багатьох досліджень у вітчизняній та зарубіжній педагогіці.

Необхідність дотримання наступності в роботі з дошкільниками обґрунтовували в своїх працях Л.Артемова, О.Богданович, А.Богущ, В.Борисова, Л.Божович, Т.Дябло, Л.Іщенко, Л.Калмикова, О.Киричук, Я.-А.Коменський, В.Кузь, М.Кухта, В.Ликова, Г.Люблінська, Г.Назаренко, О.Проскура, Й.-Г.Песталоцці, С.Рубінштейн, С.Русова, О.Савченко, О.Усова, К.Ушинський та ін.

Як стверджує Г.І.Назаренко, «проблема наступності має комплексний і міждисциплінарний характер, перебуваючи на перетині

проблемних сфер педагогіки, психології, філософії, соціології, фізіології. Тому її сучасний стан характеризується різнобічністю охоплення багатьох питань та неоднозначністю їх трактування» [3, с. 1].

Перехід дошкільника від дитячого садочка до школи це переломний момент у його житті, у формуванні його особистості. Російські дослідники О.Тихеева, Р.Буре, Г.Петроченко, Ш.Амонашвілі, Л.Виготський, Л.Журова відзначали, що з переходом до систематичного навчання у школі завершується дошкільне дитинство і починається період шкільного життя. Змінюється образ життя дитини, встановлюється нова система відносин з оточуючим світом, складаються нові форми діяльності. Про значимість і складність періоду переходу дошкільника до школи говорили Л.Божович, Л.Венгер, В.Холмовський, І.Дубровіна. Дослідники стверджують про взаємозв'язок між роботою по здійсненню наступності та рівнем готовності дітей до школи.

Актуальність проблеми пояснюється необхідністю створити сприятливі умови для переходу дитини від однієї освітньої ланки до іншої. У 2000 році за сприяння МОН України та АПН на базі Переяслав-Хмельницького державного педінституту ім. Г.Сковороди була проведена Міжнародна науково-практична конференція, на якій особлива увага була приділена доповіді віце-президента АПН України, академіка, доктора педагогічних наук О.Я.Савченко. Принцип наступності вона розглядає у безпосередньому взаємозв'язку з принципом перспективності. Принцип наступності вона розглядає у безпосередньому взаємозв'язку з принципом перспективності. Дослідниця підкреслює, що вчителі-початківці мають учитися в дошкільників: «В основі нової орієнтації педагогічної системи лежить глибоке знання дитини і якщо педагоги-дошкільники в цьому досить обізнані, то вчителів початкових класів треба ще багато чого навчати, переконувати їх у перевагах змістовного психологічного вивчення кожного учня» [5, с. 5]. О.Я.Савченко стверджує, що «в початковій школі маємо створювати такі умови, щоб ті якості, уміння, здобутки дошкільля, формування яких ще не завершилося на рівні дошкільного віку, могли б повноцінно розвиватися в початковій школі» [5, с. 5].

Уперше проблема розробки передшкільної освіти була проголошена на міжнародній конференції «Передшкільна освіта: проблеми та перспективи» (2008), що відбулася в м. Миколаєві в державному університеті імені В.О.Сухомлинського. Аналіз вітчизняного досвіду передшкільної освіти дозволив виокремити в якості основної характеристики підхід, орієнтований на підготовку дітей до навчання у школі. Вперше спроба підготувати дітей до школи була розпочата ще на початку ХХ століття у великих містах України. Саме тоді було проведено експеримент по введенню ігор у навчальний процес першокласників із

метою збереження наступності з дитячим садком. Пізніше такі відомі психологи як Л.Венгер, О.Запорожець, Д.Ельконін та ін. у своїх працях обґрунтували функції і структури передшкільної освіти.

Нашою метою є на основі аналізу навчально-методичної та матеріалів періодики визначити та узагальнити організаційні умови, які б мали забезпечити наступність в навчанні дітей старшого дошкільного віку.

Головною умовою забезпечення наступності у вихованні і навчанні є спрямованість педагогічного процесу дошкільного навчального закладу і початкової школи на всебічний розвиток особистості. З огляду на це необхідний зв'язок програм, методів і форм навчання в дошкільному навчальному закладі та початковій школі [1, с. 4]. Сучасне бачення розв'язання проблеми, згідно інструктивно-методичного листа полягає у створенні умов для реалізації в освітньому процесі дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів єдиної, динамічної, перспективної системи особистісного творчого зростання дитини.

Наступність виявляє себе в змісті, формах та методах роботи в старшій групі дошкільного навчального закладу та першому класі школи, які мають бути узгоджені між собою. Перспективність дозволяє бачити стратегію розвитку в майбутньому, прагнути створити кожній дитині в школі можливість реалізації її здібностей. Спадкоємність – це безконфліктний, комфортний спосіб переходу дитини на новий для неї щабель [4, с. 12].

Отже, «наступність», «перспективність» і «спадкоємність», – це педагогічні аспекти неперервності освіти і підготовки дітей дошкільної ланки до навчання в початковій школі. А.Курчатова, С.Медведева стверджують, що основним педагогічним завданням дорослих є «створити умови для повноцінного життя дошкільника, реалізації ним свого природного потенціалу (фізичного, психологічного, соціального), прояву індивідуальності [2, с. 23]. О.Савченко слушно зазначає: «Початкова школа, зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, протягом чотирьох років в умовах цілеспрямованого навчання і виховання забезпечує подальше становлення особистості дитини, її інтелектуальний, фізичний, морально-етичний, мовленнєвий, естетичний, соціальний, емоційно-вольовий розвиток».

В досвідах роботи дошкільних навчальних закладів та початкових класах поступово формується єдине навчально-виховне середовище. Для цього організуються зустрічі вчителів початкових класів з групами у дитячому садку; проводяться спільні заходи (свято Першого та Останнього дзвоника, Свято букваря), організуються концерти, спортивні змагання; проводяться екскурсії для дітей старшого

дошкільного віку до приміщень класу, шкільної бібліотеки; вчителі та вихователі проводять спільні педагогічні ради, наради, засідання методичних об'єднань, виставки, конференції; проводяться батьківські збори, консультації; організуються взаємовідвідування занять і уроків вихователями та вчителями; обмін передовим педагогічним досвідом тощо.

Проте, на жаль, практика свідчить про те, що контакт між вихователями дошкільних навчальних закладів та вчителями початкових класів є недостатнім, поверховим, іноді формальним. Важливим завданням на сучасному етапі є створення інформаційного поля із забезпечення та досягнення наступності етапів освіти. Щоб забезпечити реальну перспективність і наступність у роботі дошкільної та початкової ланок освіти важливо дотримуватись певних умов: співробітництво має бути довготривалим і нерозривним, робота – системною і плановою, завдання – комплексним та інтегрованим.

Література

1. Інструктивно-методичні рекомендації «Про забезпечення взаємодії в освітній роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку» (Лист МОНмолодьспорту України від 19.08.2011 р. № 1/9-634) // Дошкільне виховання. – 2011. - № 9. – С.4-6.
2. Крайнова Л. До проблем наступності між дошкільним навчальним закладом і школою / Л.Крайнова // Дошкільна освіта. – 2010. - № 1. – С. 11-17.
3. Курчатова А., Медведєва С. Скоро до школи. Забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою / А.Курчатова, С.Медведєва // Дошкільне виховання. – 2012. - № 8. – С.23-24.
4. Назаренко Г.І. Організаційно-педагогічні умови забезпечення наступності в навчанні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: спец. 12.00.09 «Теорія навчання» / Г.І.Назаренко. – Кривий Ріг, - 2002. – 20 с.
5. Савченко О.Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти / О.Я.Савченко // Дошкільне виховання. – 2000. – №11. – С. 4–5.